

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Moravská zemská knihovna v Brně poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů Digitální knihovny MZK podléhá autorským právům. Využitím Digitální knihovny MZK a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z Digitální knihovny MZK není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Národní listy**

Vydavatel: **Julius Grégr**

Vydáváno v letech: **1861 - 1941**

Číslo ročníku: **30**

Číslo výtisku: **193**

Datum vydání čísla: **15.7.1890**

Identifikátor ISSN: **1214-1240**

Stránky: **(1), (2), (3), (4), (5), (6)**

Číslo v Praze 2 kr.
a navonok 2 kr.

Předplacení
a inseráty
přijímá administrace
v Mariánské ulici,
číslo 3.
Tam je též redakce
a expedice.

Vydává se v Praze
o druhé hodině.

NÁRODNÍ LISTY.

Odpolední vydání.

Na „Národní Listy“
ranní a odpolední
předplácí se:

v Praze
v administraci
na měsíc 1 zl. 30 kr.,
ve filiálkách
na měsíc 1 zl. 45 kr.

Poštou:
na měsíc 1 zl. 90 kr.
s dvojitý zášilkou:
na měsíc 2 zl. 20 kr.

Telefonické zprávy „Nár. Listů.“

Z Vídně, 15. července. Místodržitelství rada v Praze, František Zabusch, jmenován místopředsedou zemské školní rady v Čechách.

— Okresní hejtmán, Arnošt Salomon, přidělen službou místodržitelství v Brně, jmenován místopředsedou zemskou radou a referentem pro administrativní a ekonomické záležitosti v zemské školní radě na Moravě.

— Radovi zemského soudu v Brně, Karlu Hagenauerovi, udělen titul a charakter rady vrchního zemského soudu tamtéž.

— Stavební adjunkt, Karel Podhájský, jmenován inženýrem pro státní stavby v Čechách.

Z Vídně, 15. července. Oficiové spustili dnes — patrně na dané kommando — svou střelbu proti svobodomyšlným poslancům českým, zejména pak proti dru. Juliu Grégrovi.

Vládní »Fremdenblatt« páli patrně řeč tohoto poslance promluvená na Vinohradech, kdež prý Němci mají nejen značné kolonie, ale prý také své vlastní divadlo. List nazývá svobodomyšlnou českou stranu pansláv, kteří prý své rakouské vlastenectví nově objevili. O českém voličstvu se vyslovuje vládní list způsobem nejurážlivějším. Clověk prý musí pochybovat o zdravém smyslu českého lidu, který nechce pochopovat neobyčejné výhody (!) jemu vyrovnáním poskytnuté, jež mladočestí heroové chtějí ztroskotati. Ostatně doufá »Fremdenblatt«, že přátelé vyrovnání přece zvítězí.

Ještě daleko surovějším tónem mluví vládní »Extrablatt«, který se ujímá proti dru. Juliu Grégrovi Plenera, Herbsta a soudruhů, které nazývá nejslechetnějšími a nejetihodnějšími (!!) charakteru německorakouského tábora. Dosud chtěli prý Čechové vtěsnati Němce do čamary, ale co nyní provozují, jest prý vzteklinou a šilestvím. Prvním úkolem Riegra, Clama a Lobkovic mělo by býti, vystoupiti proti Mladočechům. Na konec svých

vykladů vyzývá vládní list vládu k persekuci Čechů a radí jí, aby vši silou zakročila proti politickým nihilistům českým.

Také »Neues Wiener Tagblatt«, v jehož čele stkví se přece nápis »Demokratický orgán«, volá mezi řádky po výminečném stavu proti Čechům. Smýšlení v českém obyvatelstvu se prý stává povážlivým. Agitace, směřující proti míru v zemi, vyžaduje prý protiobranu a ohrožuje prý normální poměry právní.

»Deutsche Ztg.« praví, že dru. Riegrovi na konec nezbuďte nic jiného, než přejíti k dru. Grégrovi nebo navždy se odebrati na Malé. — Staročesi prý si svůj osud zasloužili svým ramenářstvím a prohaností. Oni se sami zničili, umlčevše své svědomí k vůli feudálům a klerikálům. Byli nevěrní sami k sobě a jsou nyní nevěrní vyrovnání. Bude prý jen morální očistou v národně politických zápasech rakouských, bude-li v bouřích vyrovnání učiněn konec staročeské prohanosti a zákeřnosti. Již na podzim naděje prý den, kdy vyrovnání a zachování slovansko-feudálně-klerikální ocitnou se v nerozlučitelném odporu. Tento den prý otřese nyní větší částí a vládou a hromové volání »zpátky« se prý potom zajisté ozve.

Z Františkových Lázní, 15. července. Velkokníže Pavel a jeho choť sem k léčení přibyli.

Z Krakova, 15. července. Karáf Stojalovski, vůdce rolnické strany halické, který byl pro chystaný sjezd rolnický za příčinou slavnosti Mickiewiczovy zatčen a odtud poslán postrkem, na cestě ze Lvova uprchl.

Z Paříže, 15. července. Lučehnik Jakob, který včera ráno vypálil na presidenta Carnota při jeho návratu z vojenské prohlídky ránu z revolveru, poslal sám list, v němž svůj atentát oznámuje a prosí, by jako nebezpečný muž, který by mohl něco proti Carnotovi podniknout, byl zatčen.

Telegrafické zprávy.

Z Vídně, 15. července. (C.-B.) »Wiener Zeitung« uveřejňuje zákon z 15. června 1890 ve příčině dodatečných změn finančního zákona z 20. května 1889, dále zákon ve příčině poskytnutí podpor ze státních pro-

středků pro obnovení a udržování v Tyrolsku povodní roku 1889 poškozených regulačních staveb a zastavení bystřin, dále zákon z 15. června 1890 ve příčině povolení výminek z vydaných zakázů vývozu určitých rostlin na základě zákona 3. dubna 1875, pak zákon z 15. června 1890 ve příčině změny zákona z 27. června 1885 o opatřeních proti rozšíření revokazu. Dále uveřejňuje »Wiener Zeitung« nařízení ministerií vnitř, obchodu a financí z 9. července 1890 ve příčině zákazu dovozu hadrů a čarů, které jsou pro obchod určeny, z Egypta, kdež panují nestovice způsobem epidemickým. Dovoz těchto věcí jest zapovězen. Toto nařízení nabývá platnosti dnem, kdy stane se známým příslušným celním a námořským úřadům.

Z Lince, 14. července. (C.-B.) Vévoda Arnošt Koburg-gotský odplul včera s parníkem do Wallsee.

Z Říma, 14. července. (C.-B.) Senát přijal zákon o dobročinných nadacích dle usnesení poslanecké sněmovny a zahájil rokování o zřízení ústavu pro pozemkový úvér. Ministr prohlásil, že si napřed zabezpečuje praktické provedení, a žádal, by předloha se přijala beze změny. První čtyři články předlohy byly přijaty dle usnesení poslanecké sněmovny, v rokování se bude zejtra pokračovati.

Z Lisabonu, 14. července. (C.-B.) Rozpočtový výbor panské sněmovny jest pro zvýšení daně o 60 proc.

Z Lisabonu, 15. července. (C.-B.) Včera doráželi v Portu dělníci na tamější prádelnu kamením, protože dva dělníci, kteří byli pro stávkou agitováni, do práce přijati nebyli. Policie zjednala zase pořádek. Jeden dělník byl při tom usmrcen.

Kdo je vinen ?

Orgán knížat Liechtensteinů a tudíž i mluvčí staré klerikální strany zemí alpských, štyrsko-hradecký »Volksblatt«, zabývá se v obou posledních číslech českoněmeckým sporem ohledně zvolení poslance Heinricha za druhého zástupce města Prahy v zemské školní radě a dospívá při tom k zajímavé závěre. »Plameny rozbroje mezi Němci a Čechy plápolají zase jasně a vysoko,« zaznamenává Liechtensteinův tlumočnick a pokračuje: »Dle vyrovnávacích zákonů, kteréž Němci v Čechách docela dle přání na tělo jsou přikrojeny, má pražské občeni

FEUILLETON.

Mravenšři.

Z lesních obrázků Jana Seidla.

Je po ránu.

Občan horského městečka, krejčí Linhartik, dívá se s pavlače vlastního domku. Je to malý, tlustý pán, výrazného obličej, ozdobeného kozi bradou. Stojí tu nahore zcela v nedbalkách, v modrých spodkách a strakaté košili a vykuřuje nekonečnou dýmku. Ulička pod ním je prázdná. Huňatý Fylax souseda feznika hovoří si v ranním slunci a pozoruje měsuravým okem vráběčky, rvoucí se o odpadky feznického krámu. Dvojice medrých holubů sedí na okapu protějšího domku líně, z roztaženými křídly: hovoří si také, neboť jest překrásné letní počasí!

V tom vyběhla odkudsi z postranní části ulice prostě oděná postava hranatého, oholeného muže, v jehož pravici vězí objemná »břinkovka« a z jehož vypouklých rtů vychází dřevánka, téměř zčernalá. Velké, vypoulené oči a ostré tady vpádle tváře dodávají zjevu jeho zvláštní barvitosti. Jedva byl zočil krejčíka na pavlači, zamával holí a usmál se zvláštním, chytráckým způsobem.

»Kam pak, Pavle?« ozval se tlustý Linhartik, odkládaje dýmku.

»Pojď se mnou! Jdu na vajíčka!«

»Zastav se! Půjdu!« Linhartik vyslovil to spěšně, patrně ze strachu, aby mu Pavel neutekl, když jde »na vajíčka«.

Pavel nemá dle všeho naspěch, neboť zamířil ke krejčíkovi a zmizel ve vratech jednopatrového stavení. Netrvalo dlouho a oba sousedé a kamarádi opouštějí rodné městečko, aby se teprve k večeru v útulná jeho přístřeší navrátili. Jdou na vajíčka! Na vajíčka mravenčí, jichž třeba k zachování života cenných opeřenců v kleci a jež na venkově zaopatřit možno toliko vlastní píli a námahou.

Slunce stojí značně vysoko nad lesy. Vzduch takofka hoří. Úroda, pastviny i paseky obětány jsou předevím mihotavého jasu. Z tváří chvátajících dvou pouťníků tekou celé proudy potu. Jde to po mezích, přes pole, ze strany do strany, úzlabím malých lesků, až ku břehu pahorské říčky, za níž vystupují zalesněné černé i zamodralé kopce.

U feky ušedná krátká zastávka.

Pavel usedl na břeh, vyzul se pozorně z obuvi, vysoukal nehavice, navlékl boty na hůl a připraven k pochodu mokrem, dívá se šibalsky na Linhartika, který patrně s nedávěrou prudký pohyb vedý zkoumá.

»Ne tak, dělej!« pebdl malého, tlustého krejčíka.

»Co myslíš,« praví tento s nejistým hlasem.

»Nepřibyle?«

»Hlouposti! Jen se vyzuj! Co pak ti napadá!«

Linhartik se vyzul a čeká na Pavla, až vzele do vody. Na to za ním opatrně stoupá do vlnkého žívu, v němž pozorně ohání se hátkou napřed uříznutou. Až ku prostředku jde to dobře, jakko-li kluzké kamení a prudký tok malé bystřiny pohodlně chytí vadi. — Odtud však nastává dosti nesnázi! Pavel je již dávno na protějším břehu, osušuje nohy a obouvá se, zatím co tlustý Linhartik jedne v pravo, jednou v levo se potápí, odplivuje, nadávaje, proklínaje, jsa promočen bez mála až po pás.

Konečně přemožena překážka. Oba sousedé připraveni jsou k hlavnímu pochodu v kraje stinnější, příjemnější, než byly vyprahlé končiny roli.

V krátku zanikli v lesích, prodravše se přední hrází jejich: spoustou trní, ostružin, olši a lískovi.

Jdu končiny, v nichž odedávna se toulali! Jdu krátce řečeno »na jistot«, nejdu vyhledávat, nýbrž přehlížet to, co považují za svůj majetek. Řadu kopců mravenčích totiž, jež porůznu roztroušeny jsou brzy v hustém mláně, brzy ve vysokém lese, brzy na samém výsluní, brzy opět v nejtajnějších přítmí jedliny. Vidí a počítají již napřed, mnoho-li dnešní vycházka vyvase. »Pod Beuzinem« nějakých 6—8 páličků... »Řeháková« rokle — tři, čtyř pát-

zastupitelstvo vyslati do zemské školní rady jednoho Čecha a jednoho Němce.

To pak obecní zastupitelstvo skutečně také učinilo a zvolilo si za druhého zástupce německého pedagoga Heinricha. Tento pán pracoval ode dávna pro vyrovnání mezi Čechy a Němci, a měl by tedy být docela mužem situace.

Avšak v politických věcech rozhoduje skoro vždy více zást než logika.

Němci v Čechách čili kasiňoté shledávají, že je zvolení poslance Heinricha provokací, že jsou jim uraženi a vyzváni. Čechové měli snad k vůli svatému míru v této věci povolit, avšak povyk, jež Němci nyní tropí, je bezdůvodný, rozum a odporující a drzý.

Což je snad věci neslýchanou, aby si zastupitelský sbor, jemuž nějaké volební právo bylo přiznáno, toto právo vykonával svobodně, docela jen dle zákona?

Má-li nějaká česká nebo německá společnost jakési volební právo, nenapadne jí docela jistě, aby snad volila dle starého pořádku: Jenom pranejvětší telata volí si své huntýře.

V podobných případech jde o to, aby jedna z obou stran konečně své nedůvěry se zhostila; dokud to se nestane, budou volby vždy takto dopadat.

V protestu proti Heinrichovu zvolení obsažen jest krom toho ještě logický odpor proti samu účelu volby. V takovém sboru, jako je zemská školní rada, budou vždy nejvíce pro národ působiti zrovna taci lidé, jako je Heinrich, lidé odborně dobře vzdělaní a jinak umírnění. Takový Heinrich, jehož Čechové zvolili, docílí více než-li nějaký bojovný kohout z německého kasína. Avšak na to se bohužel nehledí, zde rozhoduje jenom strannictví.

Vládní listy stojí jako vždy, těsně a pevně při německých nacionálech a nejenom »Presse« a »Fremdenblatt«, i sama ta milá poloúfada pruská »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« poučuje Čechy, že mají své volební právo vykonávat jenom tak, jak si přeje pan Plener.

To pak je, zkrátka řečeno, blbství. Že ale věci tak daleko dospějí a dopřítí musí, mohla slavná vláda a mohli zejména pan baron Gautsch zcela určitě předvídat. Zůstávají se Čechům svobodná volba, nedají si tuto nikdy nikoho vnutit, jako by si ho nedali vnutit Němci. Nevědělo se to už napřed?

Tu posadili se někteří čeští a němečtí páni a P. T. vládními zástupci k zelenému stolu, rokovali a rokovali, debatovali a debatovali, až se posléz dohodli, že musí pražské obecní zastupitelstvo do zemské školní rady vyslati jednoho Čecha a jednoho Němce. Proč pak se povolilo zrovna tak národním sboru právo voliti Němce? Němci nemohli přece do správy očekávat, že devadesát Čechů obecního zastupitelstva před jejich požadavky bude kapitulovat?

Praví se, že Heinrich nátlaku vlády povolil a volbu do zemské školní rady odmítl. Ale pak nastane nové vydání skandálu,

litry ... atd. ... atd. ... O výsledek spravedlivě se rozdělí!

Pozorujme tudíž zkušené tyto dva mravenáče při konání, jež slibuje nám některé zajímavé podrobnosti ...

Hle, nyní právě sestoupili s příkré, hustým smrčím zarezalé stráně do úzkého luhu, jehož středem se sítí, metlice a mechu probíhá nepatrný potůček. Mistry skupilo se něco bukového, lískového nebo habrového křeví, nad nímž pozvedá se osamělá olše. Podél potoku jedva naznačena je lidskou stopou omešená stezička. Krátceje stezkou, ohlížejí se chodci jednou v pravo, jednou v levo, až konečně se zastavili. A to v bezprostřední blízkosti zmíněného listnatého již křoví ... Pavel, jakožto vůdce výpravy, přistoupil k mocnému trsu lískovému, jež odhrnul ... Linhartík za ním v patách se zastavil! — Jaký pohled!

Kuželovitě, převysoké mraveniště taji se tu v neproniknutelném stínu zeleného listí! Mohutné, zakrouhlené, co nejpěkněji uhlazené a upravené to sídlo tisíců plných tvorů, jež nemadaly pohyb větví, nemadaly osvětlení a vniknutí lidské nohy do úpravné dráhy jejich nadobro rozrušilo a pobouřilo. Jaká šumná, černá mrakáva mikroskopických bojovníků obklopila vrchol zajímavé té stavby! Pravá rychlopalka neviditelného stěliva prosytila čpavou, nakyslou vůni celá ozvušila černé té říše.

(Dekoncent.)

neboť Čechové nedají se přece k velbě komandovat.

Nynějším rozbrojem v Čechách je z valné části vinen ministr Gautsch; zákon o zemské školní radě jest jeho dílem, toto dílo se nedává a on měl by si z toho vyvodit ústavní důsledky. Politování hodné sklámání, jehož jeho excellence doznala, měla by ho přiměti, aby o pomíjejnosti pozemské velikosti přemýšlel.

Jak vidno, soudí Liechtensteinský orgán o věci správněji, než orgán »naše« historické šlechy.

Denní zprávy.

K dnešnímu číslu přiloženo jest pokračování velice poutavého románu Kota-Murlyky »Na temných cestách« str. 197—200.

— Řiditel Heinrich u mistodržitele. Dnešní »Bohemia« přináší zprávu, že řiditel Heinrich přijat byl včera od mistodržitele hr. Fr. Thuna, u něhož zdržel se déle než hodinu. »Bohemia« sice neví, jaký byl výsledek rozmluvy, však musil by býti člověk na hlavu padlý, aby jen na okamžik mohl býti v pochybnosti, o č tu šlo. Vždyť te prozradila předvírem již vládní »Presse« a po ní včera »Prager Abendblatt«. Jde o to, donutiti pana Heinricha, aby mandát svého v zemské školní radě, jež mu udělilo obecní zastupitelstvo pražské, se vzdal. Aby tedy rezhňvané Němce nějak udobřila, sama snížila se za »pochvěného maklera«, odhodlavši se domluvit jak náleží panu Heinrichovi, aby byl tak dobrotivý a hodnost v zemské školní radě mu udělenou nepřijal a tím zažehnal bouři, jež zmítá nyní bývalou »fakci« opoziční, která divným řízením osudu stala se vládním mazánkem. Nevíme, zdali řiditel Heinrich povolil či ne, však konstatovati sluší, že »Bohemia« je u vytržení nad tím, že sahá roztrpění nad volbu Heinrichovou dále až do kruhu »starnopolských«, že roztrpěna je nad tím i slavná vláda. Jakkoli byla z počátku nevrlá nad chováním se videnských listů, o nichž známo je, že tlumočí náhledy vládní, projevuje nyní úplnou spokojenost nad známým již, námi ve věřejším čísle citovaném článku »Presse«. — Je také přirozeno, že Němci úplné spokojeni jsou s chováním se vlády ve věcech vyrovnání. Neboť dnes zdá se býti hlavní zásadou vládních kroků, chtít všechno to, co Němci chtějí.

— Vrovní poštovní řiditel v Praze. Dvorní rada František rytíř Šafařík-Pštross, dosavadě vrchní poštovní řiditel v Brně, jmenován byl vrchním poštovním řiditelem v Praze.

— Projevy z kruhů studentských. »Dobroslava«, spolek akademiků z Hradce Králové, i »Slavia«, přistupuje k četným prohlášením bratrských spolků a prohlašuje, odvolávaje se na usnesení dřívější, že jedině »Slavia« za oprávněné středisko české studentstva považuje. Pokoutní způsob směr, jakým zřízen byl nový akademický spolek, rozhodně odsuzujeme, poněvadž poznáváme, že jen stranické choutky a ne čistě zájmy studentské vedly k založení tohoto spolku, který svými stanovami a celým řízením ani z daleka není podoben býv. »A. C. S.«; napříjme nás to též podivem, že spolek ten osmělil si přivlastnit jméno bývalého Akad. čten. spolku. Celou silou musíme podporovati »Slaviu«, poněvadž jen v ní vidíme dědičku ideálních snah a tužeb, které pěstovány byly v zrušeném Akad. čten. spolku, a proto přistupujeme též plně na znění otevřeného listu, který podal brat. spolek »Jungmann« na městskou radu pražskou, aby knihovnu a jméno zrušeného Akad. čten. spolku členům »Slavie«, kteří v býv. Akad. čten. spolku namáhavě pomáhali nastřídati toto jméno, podle práva a spravedlivosti tímto zase městská rada vrátila. Ve slov. Praze, 12. července 1890. Výbor »Dobroslava«.

— Nabytí předsednictví, že nově založený Akad. čten. spolek dle zakladatelských záměrů střediska studentstva českého pokládán býti nemůže, jsa patrně založen za účely strannických, a že nikterak není oprávněn dožadovati se jména bývalého Akad. čten. spolku, od něhož svými stanovami podstatně se liší, prohlásíme tímto, že za středisko studentstva na ten čas pouze lit. a řeč. spolek »Slavia« pokládati můžeme a tento podporovati hodáme. Abiturienti českého vyššího gymnasia v Žitné ul. v Praze. — Rodičům školních dětí ku povšimnutí. Rodiče, ježich děti vystupují z páté třídy obecné školy, bývají někdy v pochybnostech, kam mají dáti své děti, když nemají je věnovati studiu vyššímu. Pro takové děti jsou tu na obecných školách třídy 6. a 7. a školy měšťanské. A právě o rozdíl těchto škol nebylo zhusť pravého porozumění, takže rodiče často nevědí, kam by spíše dítě své dáti měli. Chceme proto několik slov školám těm věnovati. Je-li pravidelný postup žáků ve škole obecné, pak měl by v místech, kde školy takové jsou, přestoupiti žák z 5. třídy obecné s pravidla do 1. třídy školy měšťanské. Jeť zřízení měšťanské školy právě takové, že se jí doplnuje a jaksi dovršuje škola obecná. Proto také býva žák z 5. třídy obecné školy obyčejně přijat do 1. třídy měšťanské bez zkoušky přijímací. Ve venkovských okresích býva měšťanská škola pro celý okres a tedy žáci z nejvyšší třídy obecné školy 1. a 2. tříd z celého okresu musí býti přijati do školy té, když vykáží

se dobrým vysvědčením. V Praze jsou měšťanské školy staroměstské pro celá Staré Město, malostranské pro Malou Stranu a Hradčany, holešovičská a buhenská pro Holešovice-Bubnu, jindřichská pro dolejší Nové Město, a měšťanské školy ve školské a Vladislavově ulici pro horější Nové Město. Z těch obvodů a do těchto škol měšťanských musí býti přijat každý žák, který z 5. třídy obecné školy s prospěchem odbyl. Avšak někdy žák pro nemoc, nebalost a z jiných příčin nepostupuje pravidelně ve škole obecné a tak dostane se do V. třídy teprve ve 12. nebo 13. roce. Má-li tedy žák z páté třídy vystupující choditi ještě 3 leta do školy, má rozhodně přestoupiti na měšťanskou školu, kde se také všem chudým žákům školné promíjí; jestliže však má choditi takový žák do 14 let do školy již jen rok neb 2 leta, tu je pro něho teprve na místě 6 tříd obecné školy. Na měšťanské škole se dále nepovoluje žákům žádná úleva v návštěvě školy. Kdo tedy může pravidelně dítě do školy posylati, dej je do školy měšťanské, kdo však žádati chce o nějakou úlevu v návštěvě školy pro dítě své, dej je do 6. třídy obecné školy. Než kdo dáva dítě své do 6. třídy obecné školy, má také toho sebevědom býti, že přechod na školu měšťanskou z 5. třídy obecné je snadný a beze zkoušky přijímací, že však přechod na měšťanskou školu ze 6. nebo 7. třídy obecné školy je zřížen přijímací zkouškou, která jediné — ne vysvědčení z 6. neb 7. třídy obecné — o přijetí žáka rozhoduje. Tyto věci nebývají často rodičům známy a z toho vzhledu jim pak mnohé nepřijemnosti. Ředitelé škol obecných a měšťanských měli by z povinnosti takové věci rodičům sami vysvětlovati, když již úřadové sami v té příčině o poučení obecenstva málo se starají.

— Učitelské a školné zprávy. Cis. král. český ústav učitelů v Praze navštívovalo ve školním roce 1889—90 ve 4 ročnících celkem 305 kandidátek učitelství, a to v I. ročníku 60, ve II. ročníku 59, ve III. ro. 53 a ve IV. ro. 58; mimo to byly na ústavě 42 kandidátky v kurse pro industrialní učitelky a 43 kandidátky v kurse péstounek; do cvičné a mateřské školy chodilo 121 dítko. Ku postoupení do vyššího ročníku obdrželo na konci školního roku 1889—90 v I. ro. ze 60 kandidátek 48 vysvědčení způsobilosti s vyznamenáním, 11 vysvědčení způsobilosti a 1 zůstala nedozkoušena, ve II. ro. z 59 kandidátek 53 vysvědčení způsobilosti s vyznamenáním a 3 vysvědčení způsobilosti, 2 byla povolena oprava a 1 zůstala nedozkoušena a ve III. ro. z 53 kandidátek 44 vysvědčení způsobilosti s vyznamenáním, 8 vysvědčení způsobilosti a 1 zůstala nedozkoušena. V kurse pro industrialní učitelky obdrželo všech z 42 kandidátek všechny způsobilosti učiti ženským ručním pracím na školách obecných a měšťanských; v kurse péstounek pak ze 43 kandidátek 39 způsobilosti státi se péstounkou na škole mateřské. Zaps kandidátek do I. ročníku ve školním r. 1890—91 bude 12. září t. r., o konečném přijetí rozhodne jediné výsledky přijímací zkoušky. — Z Besedy učitelské. Členové spolku jakož i členové »Odboru pro pěstování farních prací ve školách pro chlapce« podniknou ve středu dne 16. t. m. vycházku na Kladno, kde zejména navštíví výstavu c. k. farního školství. Účastníci sejdou se ráno o 8. hod. na nádraží státní dráhy, odkud vlakem odjedou do Kladna. Večerním vlakem vrátí se do Prahy.

— Hasičské sjezdy a slavnosti. Hasičská župa okresu kutnohorského odbyvá čtvrtou řádnou valnou bromaďu v Suchbale dne 20. července t. r. o 11. hodině dopoledni.

— Z Chrudimí. (Přv. dopis.) Ačkoliv celý druhý den slavnosti, pořádané ve prospěch českých spisovatelů-belletristů »Máj« totiž v neděli dne 13. července nepřetržitě přišlo, vydařilo se slavnostní znamení. Muselo ovšem sejiti z uspořádání slavnosti před širým nebem v krásné zahradě na ostrově střeleckém, ale ani toto sklámání ani strašlivá nepohoda nezastříhla Chrudimské, kteří záhy po poledni naplnili veškeré prostranství slávy »Měšťanské besedy« v pravém slova smyslu do umakání; ukázali tak nejlépe, jakou přitěž a lásku chovají k mládežmu doposud, ale nad jiné důležitěmu tomuto spolku. Chrudimští občané libují si při všech svých vlasteneckých podnikcích v jakési originalnosti a ta ovšem nescházela ani při poslední slavnosti. Vskutku milou, překvapující a vzácnou novinkou byl literární bazar, jemuž věnován celý jeden prostranství slá a který se těšil skutečně veliké pozornosti. Pořadatelé vyzvali totiž členy spolku a spisovatele vůbec, aby přispěli každý nějakou knihou, rukopisem, fotografií anebo pohným aforismem a ta okolnost, že věci ty byly kupovány o překot, svědčí jenom o duševní pokročilosti občanstva. Finanční výsledek je nad očekávání skvělý, čistý výtěžek ve prospěch spolku obnáší přes 300 zl. V ostatních sálech besedních byl vřetený bufet, který slouží pořadatelům ku čti a v posledním sále kavárna, kde byla po několik hodin práva šálka o sebe menší městečko. Korunu večera však byl domácí dýchánek, zábava to rázu tak úsléchtileho a skorem vyhradeň literárního, jaké jsme už dávno nebyli účastni. — Členové spolku »Máj« a hosté z Prahy, přitómni po oba slavnostní dny ve Chrudimí, odnášejí si z města tohoto nezapomenutelný dojem z všem na vždy utkví v paměti bodra, upřímná a srdečná mysl občanstva, interessujícího se tak velice o vše, co úzce souvisí s duševním prospěchem našeho národa a tak neunavně, tak obětavě a tak neúměrně podporující i hmotně první a nejmocnější vzpruhu našeho národního života — literaturu a divadlo. — Až do dnes kupovali knihy a pěstovali plně původní naši produkci dramatickou v útulném svém divadle městském a když vydalo před časem české spisovatelstvo své provolání k českému národu, aby pomohl mu v zakládání a rozmožnění jméni pensijního fondu jeho — ehle, Chrudim zase v první řadě uspořádá velkou slavnost k tomuž účelu, nešetí obětí, práce a namáhání a přináší znamenitý dar — 300 zl. Není ani třeba zmiňovati se o tom, co za význam má

Různé zprávy.

— Zvláštní lékařské pokusy. Pařížští lékaři Luys, Charcot, Dumontpallier a Balinski konají po nějakou dobu velice zajímavé pokusy. Dr. Luys totiž udává, že vynalezl způsob, jímž lze jistě nemocí, zejména neuralgie, paralytické záchvaty atd. přenášet s jedné osoby na druhou. Zpravodaj pařížského Figara navštívil onehdy dra. Luysa v nemocnici Charité a vyptával se u něho na podrobnosti podivné té lékařské procedury. Rozumí se, že ponecháváme zpravodaji Figara úplnou zodpovědnost za toto sdělení. Základní myšlenka, která přiměla zmíněné učence k jich pokusům, bylo přenášení jistých nakažlivých chorob z osoby na osobu. To vniklo dru. Luysovi myšlence, zdali by nebylo možno, přenášet také zdraví s člověka na člověka. Dr. Luys činil především následující pozorování. Uvedl osobu nějakou v hypnotický stav a zvedl mu jednu ruku do výše. Když přiblížil k pacientu magnet, snažila se druhá dostát se sama v tutéž polohu. Šel tudíž dále a snažil se týmž způsobem přenést nějaký patologický stav s jedné strany pacienta na druhou. Zdálo se mu že jest možno, podobně jako nějaký posunek přenést ochrnutí nebo rhabdismus s pravé strany na levou neb obráceně. Professori Charcot, Dumontpallier a Balinski konali v poslední době četné pokusy v tomto směru, jež se s dobrým úspěchem setkaly. Balinski hypnotisoval dokonce dvě osoby, spojil je magnetem a dovedl prý to skutečně, přenášet jisté patologické stavy s jednoho na druhého. Při tom podivnou náhodou sledáno, že kdežto jedna osoba s druhé přejímala nemoc, sdělovala jí zároveň tělesné část své síly a zdraví. Figaro uvádí celou řadu podobných léčení, jež se prý oním professorem skutečně podařilo. Kodivná tato manipulace byla prý dokonce ještě dále rozšířena a použito jí na přinášení duševních stavů. Dr. Luys tvrdí, že veselost i smutek, radost bolest atd. lze přenášet z jedné hypnotisované osoby na druhou. Jak praveno, přenecháváme odpovědnost za pravdivost toho sdělení panu kolegovi z Figara.

— Dr. Nansen o zneužívání lihovin. Známý cestovatel po Grónsku, dr. Frithjof Nansen vyslovuje se ve svém cestopisu: „Na sněžových bruslích Grónskem“ následovně: Celkem vyslovuje se moje zkušenost naprosto proti všem rozličným prostředkům, nechat si to je káva, čaj, tabák aneb lihoviny v jakékoliv podobě. Zejména ve studeném podnebí a při životě, jež vyžaduje velkého namáhání, musí být vyvarováno užívání všech rozličných prostředků, jež přece, vřjma čokoládu, neposkytují tělu nijaké skutečné potavy. Na případné námitky, že mnohdy jde o to, nabytí sil na krátkou dobu, dlužno odpovědět, že tyto momenty nemají platnosti při větších výpravách na sněžích, neboť zde naopak musí se pracovat rovněž pravidelně jak bezpečně. Navzdor tomu pozorujeme, že stále odcházejí polární výpravy s velkými náklady tabáku a lihovin. Významný v tom ohledu jest seznam nápojů, jaký vezla s sebou druhá německá výprava k severnímu pólu na lodích „Germania“ a „House“. Jest politování hodno, když pak nastanou takové následky, jako při výpravě Greely-ově, poslední to velké tragedii v historii objevů na severní točce. Vidíme-li na př., kterak smělý seržant Rice, vysílen únavou, vyhladovělý a pro-

mrzlý, domnívá se, že dovede se zachránit shlenkou rumu, smíšenou s amoniakem a brzy na to umírá v náručí svého přítele Fredericka, jenž se byl svléknul až do košile, aby zahálal tuhneoucí údy soudruhovy, tu je člověku teskně při myšlence, že tolik statečnosti, tolik energie a obětavosti naprosto bylo zmařeno. Jakým beschanalim přírodního druhu odávalo se mužstvo této výpravě v nehostinném tom okolí, ohroženém na všech stranách smrtí! Nehledě k tomu, že lihoviny zmenšují vytrvalost a tak přímo poškozují tělo, že snižují teplotu tělesnou a uvolňují činnost žaludku, cvičí též energii a podílavost, zejména však, je-li mužstvo, jako bylo při výpravě Greely-ově, zcela vysílené a zbědované. Co však máme říci, pravili zkušený cestovatel polární, jako Julius Payer, ve svém díle o výpravě k severní točce r. 1872—74, že mála, každodenní dávka rumu, zejména při teplotě velice nízké, jest skorem nezbytnou. Jako by nebyla kofalka právě, když je teplotura velice nízká, neškodlivější, jako by nebylo zjištěno, že způsobuje snižení, nikoliv ale zvýšení teploty tělesné. Mnozí však se domnívají, že tomu naopak, poněvadž se cílí po pití uvnitř zahřátými a poněvadž je jim po dobrém obědě s četnými rozpalujícími viny teplo. Mnozí mní též, že by i nebraly se lihoviny jakožto denní dávky, autno je vzít s sebou aspoň jako líky. Rád bych jim dal za pravdu, kdyby mi jmenovali jediný případ, kde by toho bylo nezbytně třeba. Pokud toho nedokážu, stojím na svém, že i tato záminka, aby se braly s sebou lihoviny, je lha. Jediné správné jest, vyloučení lihoviny úplně jakožto nápoj při polárních výpravách.

— Nehoda na vytahovadle. Manželka rumského vojenského příručího v Paříži stala se těchto dnů obětí nehody, jež mohla mít snadno pro ni smrtelné následky. Mladá dáma chtěla navštívit hr. d'Ormeosovu v avenue Léna a dala se vytahovadlem dopravit do bytu braběncina ve druhém patře hotelu. Avšak ku svému velkému zděšení spozorovala, že vytahovadlo u druhého patra nezastavilo, nýbrž s příšernou rychlostí letělo ještě dále vzhůru. Aby unikla nebezpečí, roztrhl si své údy o strop schodiště vrhla se dáma vytahovadla. Při pádu prorazila zrcadlovou tabuli jedného dvéří a krvácející z několika ran padla bez vědomí na odpočívadlo schodů v prvním patře. Byl však již nejvyšší čas, neboť jedva že dáma provedla nebezpečný skok, vrazilo vytahovadlo s největší prudkostí do stropu schodiště. Když se byla v tu chvíli ještě nalezala v kleci vytahovadla, bylo by bývalo veta po ní, byla by si roztránila lebku o strop schodiště. Utrpěla dosti značná poranění stěpy skla, jež se jí zarýly do tváře, avšak lékař prohlásil, že se rány brzy zahojí a nezanechají nijakých stop ve tváři krásné mladé dámy.

— Chytrý jezevčík. Těchto dnů podnikla větší jedna společnost ze Ženevy po parniku výlet do Montreux a na zpáteční cestě spozoroval jeden z pánů, že se mu ztratil věrný jeho pes, velice šprýmový, neobyčejně chytrý černý taxlík, jenž slýší na jméno Léon, a jenž byl znám po celé Ženevě. Taxlík byl zůstal v Montreux a celá společnost byla tím připravena o dobrý rozmar, nejvíce nadeje měl pan taxlíkův, neboť byl přesvědčen, že Léon kolem celého jezera pocipe domů. Milý taxlík však provedl věc ještě obdivuhodnější, neboť hodinu po návratu do Ženevy, když společnost odpočívala v blízké kavárně, přítobil se milý Léon na svých krátkých nožičkách

vesele od přístaviště. Byl prostě vykonal cestu z Montreux do Ženevy nejbližším parníkem.

— Van Humbeck. Od smrti pěvce svobody Rogiera nevidělo hlavní město belgické tak skvělého počtu, jaký uspořádalo obyvatelstvo brusselské vysoce zasluožilému prvnímu a jedinému ministru vyučování van Humbeckovi, poněvadž po odstoupení jeho klerikální vláda zrušila ministerium vyučování a ponechala pouze ministerium kultury. V počtu průvodu bylo neméně než 100.000 lidí. Na znamení smutku byly veškeré školy zavřeny. Zesnulému neobroženému bojovníku za školství belgické bude postaven na některém z náměstí brusselských pomník.

— Fonograf při svatbě. Zajímavý úkol přidělen při svatbě Stanleyově, jež se dala v sobotu v opatství westminsterském, fonografu. Jeden z fonografických aparátů, jež v tu chvíli existují v Anglii, byl umístěn ve věži westminsterské, jiný poblíže varhan zaznamenával hudbu, třetí zvěčňoval provedení satebních zpěvů. Plukovník Gourand, jenž jest zástupcem Edisonova v Londýně, zamýšlil věnovat tyto aparáty novomanželům. Kdykoli se jim zalíbí uvést si na paměť satební obřad, potřebují pouze spustit fonograf, jenž jim bude opakovat hlásku zvonů, hru varhan a satební chorál, jež zněly ve slavný jich den.

— Listovní papír pro zamilované. Z Londýna dochází zpráva o novince v oboru listovního papíru, jež je určen hlavně pro zamilované, a ty, kteří se jimi chtějí stát. Vodní tisk tohoto papíru jest viditelný jen pak, drží-li se papír proti světlu, a představuje dvě srdce šípem protnuté. Na dolejšímu rohu druhé a čtvrté stránky jeví se skryta, která se na první pohled podobá obyčejné kašce. Avšak není tomu tak, nýbrž je to místo, kam se vtisknou hubičky pro adresátka neb adresátka. Toto místo na hubičky má velikost as jednoho čtyřáku a jest pokryto tenkou vrstvou aromatické gumy, jež sděluje rtům příjemnou chuť a vůni. Toť novinka ovšem velice zajímavá, která zajisté se dostane se také do ostatní Evropy, jako leccos krásného, jež k nám přišlo z důmynské Anglie.

— Statečný profesor. Z New-Yorku se oznamuje. Do Portlandu (Oregon) přišel onehdy boxer a zápasník o cenu „professor“ Lucian Christol, jenž nebojuje s lidmi, nýbrž — s medvědy. Milý „professor“ není lovem, jež s dobrou paškou v ruce stopuje medvědy v lese, on se setká a bojuje s nejzvířejším huňáčem naopak podle všech pravidel umění boxerského a zápasnického na veřejném jevišti před shromážděným lidem. „Aha“, pomyslí si čtenář, „vyvícili si medvěda, jenž sice nápodobí zápas s ním, ale chrání se ublížit svému pánu.“ Avšak chyba lávky, neboť v listech portlandských, na př. v časopisu „Portland Oregonian“ lze čísti černě na bílém, že professor jest obodlán za „čestnou“ cenu 500 dol. zápas s každým i sebe divocejší medvědem, jenž mu bude přiveden, podle všech pravidel umění a porazit jej. A takový medvěd se skutečně nalezl. Sázeč chtivá společnost sportemanož složila žádanou sumu a opatřila si za zápasníka obrovského medvěda 500 liber těžkého, s nímž ve čtyřech nedělích, až dokoná svoje přípravy — training na posilnění svalů a zbavení tuku — bude veřejně zápasit. Historie tato, jakkoli se zdá být neuvěřitelnou, není přece nikterak humbugem. Týž muž — tehdá si dal říkat „doktor“ Christol — zápasil r. 1878 v jednom di-

»Nemoc, ano, ale jinou.« A zapálil si opět deutnik. »Má, jak bych ti to řekl. Víš, sám dobře nevím, co jí seházi. Ale je vážně nemocna. A víš, nemá ani tak hallucinace, jako předtuchy. Má neobyčejně živé představy. Napadne ji něco a už to opatř. Napadlo ji, že povedeme válku s Tureckem a s Evropou, a basta. Jeli jsme na Kavkaz.«

»A proč?«
»Ale, chci vidět, jak dobudou Achalcik.«
»Jak pak dobudou Achalcik?«
»Inu, dobudou! Ji je to jasno jako den.«
Pohlížel jsem na něho překvapen.

LIX.

»Achalcik je tak opevněn, že sotva se pedarí Turkům dobytí jej; a pak vojnu nikdo neočekává. Chceme jen tak postrašit Turecko, a ono už ví, že Achalcik dobudou!«

»A což jí to zajímá?«
»To si myslím!«
»Je avanturistka!«
»Ale, je žena, a z dlouhé chvíle každá žena blázní. Fováž, má dost, proč by nebláznila? Je, abych ti řekl, neobyčejně vzdělaná, mluví a píše asi šesti jazyky. Celou francouzskou encyklopedii má v malléku.«

»Je to tedy stará podivinka.«
»Jaká stará podivinka. Je jí 25 nebo 26 let. A není ani osklivá. Ale hrozně nervosní, plna vrtochů. Bože, předvidá všecko. Upadne-li jí do drápů, tak tě svými kourami zkrátka umoří. Jen jediná jest pomoc. Karty.

Byl to medik, býval studující kijejské univerzity. Byl aspoň o pět let a tři ročníky na universitě starší mne; já ho poznal až ve čtvrtém roce universitních studií. Léčil mne z jakési nemoci tajně a byli jsme po celý rok velmi dobří soudruzi.

Objali a políbili jsme se.
»Co jsi to prohlížel, pistoli?« otázal se mne.
»A-a-no, prohlížel.«
»A co jsi takový mrzutý?« otázal se, pohlížeje podezřele na mne. »I oči máš červené... je to od prachu, slunce, či... Cheeš-li, pošlu ti aquam laurocerasi anebo baldríanu guttas decem... mám vše s sebou.«

Máchnul jsem rukou hryže spodní ret. Přes to však mi vyhrkly slzy z očí.
»Bé! Mé!« zabručel Serkučov. »Brachu, to je ovčí řeč a já se jí neučil. Raději mluv pořádně, co tě tak krutě bodá.«

A chopil mne svou silnou pravici, přitáhl, posadil vedle sebe na divan a polbil.
»Nu, vyprávěj své tajemství, vždyť na světě nic se neutají. He, ty; jak pak říkají tvému denščíkovi? He, kavkazská tyčko!«

Utfl jsem si rychle oči a zavolal denščíka.
»Nu, erární stroji, poslouchej! Jdi ke mně, at ti dá můj Ivan příruční lékárnou. Řekni, že tě dochtor poslal.«
»Slyším, Vaše Blahorodí!« A obrátiv se na levo odešel.

LVIII.

»Tož vypravuj: co ti nejde pod vous? Ale především dej sem něco, abychom propíchlí hrdlo. Nejlápe by bylo vodka.«

